

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

СИЛАБУС
СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА
(назва дисципліни)

Освітній рівень	III, освітньо-творчий	Курс	2
Ступінь освіти	доктор мистецтва (II етап – творча аспірантура)	Семестр	1-2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	4
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Годин	12
Освітньо-творча програма	підготовки доктора мистецтва	Лекції	40
Статус	обов'язкова	Семінари	20
		Самостійна робота	60
		Семестровий контроль	іспит

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Тарароєв Яків Володимирович, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін (за сумісництвом)
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/social-sciences/Tararojev.pdf
e-mail	tarjv2010@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Світоглядні засади мистецтвознавства» складено відповідно до освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва та навчального плану. Силабус визначає обсяг знань, комплекс умінь та компетентностей, яких повинні набути здобувачі відповідно до вимог освітньо-творчої програми, алгоритму вивчення дисципліни «Світоглядні засади мистецтвознавства»; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання аспірантів.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння сукупності знань теоретичного (філософського) характеру, прив'язання їх до майбутньої професійної діяльності мистецтвознавця, вивчення системи цих знань у їх історичному розвитку, вивчення їх впливу на розвиток та функціонування мистецтва та мистецтвознавства. Ця дисципліна має дати методологічну базу наукових досліджень, яка пов'язана з філософським аналізом основних функцій мистецтва у суспільстві, різноманітними поглядами на природу мистецтва, впливом мистецтва на суспільні процеси та явища. Окрім того, ця дисципліна орієнтує науковця на вільний вибір професійної діяльності та особисту відповідальність за неї, затвердження гуманістичних та етичних цінностей як результат цієї діяльності, творчий підхід до

вирішення наукових проблем, комплексний аналіз та синтез наукової діяльності та суспільних цінностей.

Згідно з вимогами освітньо-творчої програми здобувачі повинні **знати**:

- типи, предмет, структуру й функції світоглядів, їх взаємозв'язок із мистецтвом як формою суспільної свідомості;
- історичні та сучасні знання зі структурних розділів філософії, які пов'язані з мистецтвознавством;
- філософський аналіз мистецької діяльності та основні засади наукової діяльності взагалі, та мистецтвознавства зокрема.

Уміти:

- розуміти загальні чинники, у тому числі культурологічного та філософського характеру, які безпосередньо вплинули на мистецьку діяльність та її розуміння людиною й суспільством через мистецтвознавство;
- застосовувати понятійний апарат філософії для аналізу мистецтвознавчої діяльності;
- розуміти взаємозв'язок мистецької та мистецтвознавчої діяльності з іншими сферами діяльності людини у суспільстві.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування таких **компетентностей**, зокрема:

ЗК 01. Здатність до оволодіння науковою компетентністю та розвитку творчих здібностей, спрямованих на формування загальнокультурного системного світогляду.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки сучасних наукових/творчих досягнень, генерування нових ідей при вирішенні творчих, дослідницьких, педагогічних, практичних завдань.

СК 01. Здатність до створення інноваційної концепції творчого продукту та практичного втілення на високому виконавському рівні; розробки науково-творчих проєктів, управління ними; укладання пропозицій щодо їхнього фінансування; реєстрації прав інтелектуальної власності.

СК 04. Здатність до застосування інноваційних технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі музичного мистецтва, інтегрування знань з інших сфер гуманітаристики.

СК 06. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в науково-творчих дослідженнях та педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Підвищення рівня професійної підготовки виконавців/композиторів в єдності наукових та мистецьких шкіл. Формування навичок розв'язання проблемних ситуацій у творчій, науковій та педагогічній діяльності.

ПРН 3. Знання методології мистецтвознавства, психології та педагогіки, застосування усталених методів та підходів у власних наукових та / або інноваційно-творчих проєктах, а також у власній творчій та / або педагогічній практиці.

ПРН 4. Опанування сучасними інструментами та технологіями пошуку, обробки та аналізу інформації, вміння систематизувати та інтерпретувати отримані результати.

Перелік тем

Тема 1. Вступ. Предмет, метод, мета і завдання курсу.

Тема 2. Взаємозв'язок філософії та мистецтва.

Тема 3. Онтологія. Проблема буття в філософії та інших формах суспільної свідомості. Проблема буття та мистецтво.

Тема 4. Культурно історичний процес становлення онтології Мистецтво в міфології, релігії та філософії.

- Тема 5. Онтологія та мистецтво в філософії досократиків, Сократа та софістів.
 Тема 6. Теорія ідей Платона та мистецтво.
 Тема 7. Метафізика Аристотеля та мистецтво.
 Тема 8. Матеріалістичне та ідеалістичне розуміння мистецтва. Мистецтво як основа процесу пізнання. Середньовічні університети.
 Тема 9. Філософське розуміння мистецтва І. Канта. Сучасне розуміння мистецтва у філософії та науці.
 Тема 10. Соціальні функції мистецтва у суспільстві. Мистецтво та ідеологія.
 Тема 11. Вплив мистецтв на сучасне суспільство.
 Тема 12. Філософське розуміння науки в сучасності.

Форми та технології навчання

Теоретичне лекційне навчання, самостійна робота, есе, презентація.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger.

Система оцінювання

Зараховується індивідуальна самостійна робота аспіранта, якість і вчасність виконання модульних контрольних робіт і реферату, відвідування лекцій.

1. Вербальний:
  - пасивний (лекційний, теоретичний, герменевтичний, аналітичний),
  - активний (бесіда),
  - інтерактивний (діалог).
2. Наочний:
  - ілюстрації,
  - таблиці, схеми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	екзамен
90–100	A	відмінно
82–89	B	Добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студентів.

90–100–А–відмінно – вичерпна і розгорнута відповідь на питання білета з аналізом класичних та сучасних літературних джерел, досвіду провідних вітчизняних і зарубіжних митців.

82–89–В– добре – ґрунтовна відповідь на питання білета з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців.

75–81–С– добре – повна відповідь на питання білета з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців.

64–74–D– задовільно – відповідь на питання білета в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення з допомогою викладача.

60–63–Е– задовільно – відповідь на питання білета в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача.

35–59–FХ– незадовільно – (з можливістю повторного складання) відповідь на питання білета в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення з допомогою викладача.

0–34–F– незадовільно – (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні.

Форми поточного контролю аспірантів

- Ведення конспекту (короткий виклад лекційного матеріалу).
- Конспекти першоджерел (даний вид робіт дає можливість аспіранту пізнати глибше досліджувану тему / предмет).
- Письмова самостійна робота / есе (коротке письмове завдання з актуальних, дискусійних тем).
- Модульна контрольна робота.

Критерії оцінювання знань аспірантів

При усних відповідях:

- повнота розкриття питання. з'ясування змісту проблеми, знання літературних джерел, фактичних даних тощо;
- логічність викладення матеріалу, культура мовлення;
- аргументованість, упевненість викладу матеріалу;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки;
- аналізувати теоретичні проблеми, враховуючи світові та вітчизняні тенденції.

При виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання, аргументованість і логічність викладу матеріалу, фактичних даних, прикладів, порівнянь тощо;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки.
- творчих характер виконання письмового завдання;
- акуратність оформлення письмової роботи відповідно до окреслених вимог викладача;
- підсумкова рейтингова оцінка має враховувати участь аспіранта в наукових аспірантських заходах: конференція, конкурсах, олімпіадах, наукових гуртках тощо;
- аспірант може підвищувати оцінку задовільно або добре, яку він отримав за результатами поточного контролю, складанням семестрового екзамену.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика викладання дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського».

Рекомендована література

1. Аристотель. Політика / Пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк. К.: Основи, 2000.
2. Аристотель. Нікомахова етика / Пер. В. Ставнюк. К.: Аквілон-Плюс, 2002.
3. Аристотель. Про мистецтво (фрагменти). *Всесвіт*. 1978. № 12.
4. Валевська І. Історичні долі класичної метафізики в ХХ сторіччі. *Філософська думка*. 1998. – № 2
5. Голіченко Т.С. Слов'янська міфологія та антична культура. К.: Наукова думка, 1994.
6. Гудінг Д. Людина та її світогляд. В 3 т. Т. 1 Київ: Укр. Біблійне Товариство, 2006
7. Гудінг Д. Людина та її світогляд. В 3 т. Т. 2 Київ: Укр. Біблійне Товариство, 2007
8. Гудінг Д. Людина та її світогляд. В 3 т. Т. 3 Київ: Укр. Біблійне Товариство, 2007
9. Іммануїл Кант. Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка зможе виступати як наука/Перекл. укр. мовою д-ра Івана Мірчука. Мюнхен: УВУ, 2004. Серія: *Varia* ч.50.
10. Онтологія і метафізика: Підручник. Т.3 / Б. Мондін ; Пер. з італ. Б. Завідняка. Жовква: Місіонер, 2010.
11. Предмет і проблематика філософії: Навч. пос./За заг. ред. М.А.Скринника і З.Е.Скринник/. Львів: ЛБІ НБУ, 2001.
12. Платон. Діалоги. К., 1996.
13. Філософія: предмет, історія, проблеми. Текст лекцій (під ред. Карася А.Ф., Скринника М.А., Пашука А.І.). Львів, 1994. Ч. 1.
14. Тараросєв Я.В. Шапченко Т.В. Онтологія струн: від Всесвіту до музики. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Серія: Теорія культури та філософія науки. 2011. № 980. С. 120–127.
15. Основи філософії: Навч. посібник / П.І.Гнатенко, В.Б.Окороков, В.І.Пронякін, О.О.Осетрова. К.: Вища освіта, 2009. 335 с. С. 125-180.
16. Bicknell, Jeanette 2015, *Philosophy of Song and Singing: An Introduction*, New York: Routledge.
17. Bartel, Christopher, 2017, *Rock as a Three-Value Tradition*. *Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 75(2): 143–54.
18. Cray, Wesley D. & Carl Matheson, forthcoming. *A Return to Musical Idealism*. *Australasian Journal of Philosophy*, first online. 23 January. 2017. doi:10.1080/00048402.2017.1281323
19. Hamilton, Andy (2007). *Aesthetics and Music*, New York: Continuum.
20. Kieran, Matthew (ed.), 2006. *Contemporary Debates in Aesthetics and the Philosophy of Art*, Malden, MA: Blackwell.
21. Stecker, Robert (2009). *Methodological Questions about the Ontology of Music*. *Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 67(4): 375–86. doi:10.1111/j.1540-6245.2009.01367.x.